

УДК 336:657

Тивоняк Володимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Tyvoniak Volodymyr

ANALYSIS OF PRODUCT QUALITY

На сьогоднішній день в умовах науково-технічного прогресу і загострення конкуренції великого значення набуває рівень якості продукції. Під рівнем якості продукції розуміють її споживчі властивості, тобто здатність задовольнити потреби споживача (технічні, ергономічні, економічні, екологічні, естетичні тощо). Якість продукції є вирішальним фактором успіху для бізнесу, який впливає на задоволеність клієнтів, їх лояльність та повторні покупки, що забезпечує стабільну прибутковість компанії.

Аналіз якості продукції проводиться як внутрішніми фахівцями компанії, так і зовнішніми експертами. Для проведення аналізу використовують методи та інструменти, такі як контроль якості на місці виробництва, тестування продукту з погляду користувача, зворотній зв'язок від споживачів тощо. Від цього залежить конкурентоспроможність, успішність та відношення клієнтів до продукту.

Аналіз якості продукції є важливою складовою управління якістю продукції в бізнесі. Своєрідним знаком якості є фірмовий знак корпорацій, котрі відомі у світі як виробники якісної продукції. Доволі надійним показником якості є відповідність міжнародним стандартам таких як ISO 9001, які визначають вимоги до систем управління якістю та процесів виробництва з метою забезпечення високої якості продукції. Також компанії використовують різноманітні методи та технології для аналізу якості своєї продукції, такі як статистичний аналіз даних, маркетингові дослідження, аналіз відгуків споживачів, експертні оцінки тощо.

Крім того, використовують загальні об'єктивні показники якості: сортність (легка, харчова, хімічна та інші галузі промисловості); марочність (харчова, промисловість будівельних матеріалів); вміст корисних речовин або шкідливих домішок (% до загального обсягу або ваги); термін експлуатації і надійність; визнання одного з часткових показників якості провідним (міцність металів, калорійність харчових продуктів, теплотворність палива тощо).

До показників ефективності підвищення якості продукції відносяться: збільшення (зменшення) вартості продукції; рекламацій (їхня кількість і вартість); відсоток повернення продукції на виправлення дефектів; рівень браку; гарантійний термін роботи; кількість і вартість гарантійних (безоплатних для споживачів) ремонтів у розрахунку на один виріб; підвищення продуктивності праці; зниження собівартості продукції; збільшення прибутку і рентабельності продукції тощо.

В галузях, де встановлена сортність продукції, визначається питома вага кожного сорту в загальному обсязі продукції, середня сортність, середньозважена ціна.

Середня сортність розраховується за формулою:

$$\bar{c} = \frac{\sum qc}{\sum q}$$

де $\bar{c}$ - середня сортність; q - обсяг продукції певного виду; C - сорт певного виду продукції.

Середня ціна обчислюється за формулою:

$$\bar{P} = \frac{\sum qp}{\sum q}$$

де $\bar{P}$ - середня ціна; P - ціна певного виду продукції.

Для оцінки якості продукції, часто застосовується бальний метод оцінки. Основна суть даного методу полягає у тому, що кожній категорії якості надається певна кількість балів. Наприклад, виробам вищої категорії якості надається п'ять балів, першої – 4 бали, другої – 1 бал. Далі обчислюється середньозважений бал, де вагою є кількість продукції певного сорту; проводиться оцінка середнього балу за планом і звітом та шляхом їх порівняння розраховується виконання плану якості.

Брак продукції сильно впливає на аналіз якості продукції. Якщо товар містить брак, то є ймовірність негативних наслідків таких як втрата, незадоволеність споживачів та погіршення іміджу компанії. Брак буває такий, який можна виправити, і такий, який неможливо виправити; внутрішній (виявлений на підприємстві) і зовнішній (виявлений споживачами). Ми повинні звертати увагу на кількість та причину браку тому, що це може запобігти непередбачуваним проблемам, підвищити ефективність процесу виробництва та знизити витрати на виробництво.

Брак продукції виникає з різних причин, проте найбільш розповсюдженими є: недостатній контроль якості, наявність прихованого дефекту в матеріалі, що обробляється, неправильне налаштування обладнання, некваліфіковані робітники та ін.. Випуск бракованої продукції призводить до зростання собівартості; зменшення обсягу продукції і прибутку; зниження продуктивності праці і рентабельності продукції, підвищення матеріалоемності виробів.

Досягнутий рівень оцінки якості продукції на підприємстві не є основною ціллю, важливим є те як ми використовуємо результати для подальшого прийняття управлінських рішень. Проблемою теперішнього часу є розробка систем стимулювання праці працівників. Зараз дуже важливо, щоб підприємства створили системи, які б допомагали підвищувати ефективність роботи своїх працівників. Ці системи повинні враховувати, наскільки якісною є вироблена продукція, скільки вона займає частки ринку, і т.д.

Отже, аналіз якості продукції є надзвичайно необхідний для будь-якої компанії, адже допомагає виявити недоліки та розробити стратегічні плани для їх вирішення. Детальне вивчення якості продукції та вживання певних заходів у разі виявлення недоліків, може в подальшому забезпечити конкурентоспроможність та підвищити попит на продукцію.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С.М., Леус А.Ю. Оцінка рівня якості продукції на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5527>
2. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007